

tették. Bodri Ferenc még ez évben két levelet küldött címemre, melyben ártatlanságát bizonygatja. Furcsálltam is e leveleket, a válaszsomban megnyugtattam, hogy én soha sem adtam hitelt ennek a mende-mondának. Erre ő elküldte annak a levélnek a másolatát, amit Aczél Györgyhez intézett, szintén ártatlanságáról ír, a megköszöni A.Gy. kondoleáló sorait, melyet felesége halálakor küldött.

Bodri valamikor 1989 táján a Kritika című folyóiratban röviden visszatér akkori vesszőfutására. Kérdés: kinek volt szándékában Bodrit így meghurcolni? De Bodri védekezése is föltöbb furcsa volt!

1981-ben a forradalom 25 éves évfordulóján két elég egyértelmű u.n. 56-os verset közöltem a Tiszatájban /Két nyárfa a hódoltságban; Benézünk majd a Multidőbe, ősszel/.
1981-észen az Írószövetség - hosszú évek után először demokratikusan és titkosan megválasztott - választmányának tagja lettem. A választmány akaratából pedig a szövetség titkára. Fejtet fölemelő és gerincet kiegyenesítő időszak kezdődött ekkor a szövetségben. Titkári minőségemben is naponta gyűjtöttem a fekete pontokat, mert másképp foglaltam állást, mint ahogy azt a minisztérium és a Pártközpont elvárta volna a titkártól. Például JAK-Ügyek; Csoóri-Hajdu János Ügy; Illyés-Bori Ügy; Lankranjan-Köteles-Tiszatáj; Mozgó Világ Ügy; stb.
1982-ben a Tiszatáj a 80 éves Illyést köszöntő számából Tóth Dezsőék korrektúra után kivetették versemet, mert az "egy mondatot" emlegetem benne.^x Helyére az utolsó pillanatban egy rajz került. Tóth Dezső behivatott és keményen leszurt.

1984 november elején a Pártközpontban Agárdi Péter és Balogh Ernő győzködött több órán át, hogy a "bűnsz. versem" miatt .. mondjak le. Természetesen megfelelő állást találnak a számomra. Nem tettem meg nekik ezt a szívességet. Sőt, a vita során amikor Agárdi azt akarta bizonygatni, hogy az áruló Nagy Imrét törvényes magyar bíróság ítélte el, akkor igazán magasra csaptak az indulatok, mert ugymond ez a vers a Kádár kormány legitimitását vonja kétségbe. Azt ajánlottam a meggyőzésemre odarendelt két elvtársnak, hogy győzzék meg főnököket, ő pedig magát Kádárt, hogy 1985 tavaszán a pártkongresszuson álljon elő a Nagy Imre ügyel, tisztára igaz ugysem moshatja magát, de dűledező rendszerét és a saját becsületét még részben mentheti. Elszőrnyűlködtek a javaslatomon. Én pedig szeliden megjósoltam, hogy nem is gondolják, mily közel van a versben foglaltak óhajtása.

Igen, csupán 5 esztendő kellett a nagy temetéshez. Mivel Agárdiék feladatukat nem tudták teljesíteni, hogy a lemondásomat bejelentsem, és elfogadjak valamiféle általuk kegyesen kieszközölt állást, nagyon dűhbe jöttek. Jellemzően fejeződött be a három órás eredménytelen vita. Távozásomkor Agárdi azt mondta: "egy ilyen emberrel nem foghat kezét", erre én Balogh Ernő felé nyujtottam a kezem távozásban, de ő riadtan rántotta vissza a már automatikusan mozuló kezét, mert Agárdi szigorú tekintete felűggyelte. Jókedvemben a kapuálló őrrrel paroláztam. Igazán meglepve a nagydarab katonát.

Az Írószövetségben mindenféle oldalról próbáltak puhítani. Leghevesebben szegény Hubay Miklós elnökünk, aki minden emberi

és szakmai érvet bevetett az ügy békés megoldása érdekében. De én a választmány és az elnökség ítéletét vártam. Közben jöttek elég furcsa "üzenetek", kissé oroszos akcentussal elmondott, telefonba suttogott fenyegetések is. Egyszer még Elbert János nevét is fölemlgették. Sejtettem, hogy nem oroszok, csak idegeimet próbára tevő "barátaim" tréfálkoshak. Természetesen a verset akkorra már a legkülönbözőbb fórumokon tárgyalták, így aztán a hazai szamizdat valamennyi lapjában megjelent, elég érdekes, sokszor pontatlan kommentárokkal. Átvették a nyugati magyar nyelvű lapok is.

Valóban kimerültem idegileg, s a vérnyomásom is magasra szökött, ezért decemberben egy író barátom tanácsára elvonultam. "Ne legyek szem előtt, orvosolják csak az egészségemet." A Korányi Kórházban a művészekkel jó kapcsolatban lévő orvosprofesszorral vizsgáltattam magam, aki természetesen ismerte a dörgést. Azt is tudta, hogy Aczél elvtárs miként vélekedik az úgyról. Ugyanis Aczél elvtársat szorította az idő, Kádár János pedig PB és KB ülésen is csapkodott a tehetlenség miatt.

1985 elején az Írószövetségbe összehívott elnökségi ülésen, ahol az elnökség nem volt hajlandó odaadni a fejemet, egy előre megbeszélt forgatókönyv szerint Hubay Miklós elnök és Jovanovics Máklós főtitkár beadták lemondásukat. Tehát velem együtt nem dolgoznak, inkább lelépnek. A levelet állítólag el is küldték az illetékes miniszternek. Így január közepe táján valóban megértettem, hogy mire megy ki a játék. Mosolyogva fogadtam egyik legkedvesebb s mindenképpen legtöbbre

becsült író barátomat, idősebb pályatársamat, aki a megoldás tervével érkezett hozzám, hogy tudniillik a szövetség érdekében én is nyugodtan lemondhatok, ha már az elnök és a főtitkár ezt a lépést megtette. ~~(Hiszen látható volt, hogy a választmányi tagokat is erősen megviselte ez a több hónapos - csaknem félesztendő ügy, a félelem jeleit is láttam.)~~ A hatalom szarolása volt abban, hogy leállították a szövetség normális életét /szinte kiéheztették a szövetséget/, leálltak a külgügyek. Az írók pedig nehezen viselik - tisztelet a kivételnek -, hogy egy társuk miatt hatszázat büntessenek.

Kedves barátomnak elmondtam, hogy Hubayval és Jovanovicssal, akik engem nem vállaltak ebben a nehéz helyzetben, ugysem tudnék együtt dolgozni, tehát könnyedén lemondok a titkári posztról, még az az esély is megvan, hogy egy jobb elnököt, főtitkárt és titkárt találjanak helyettünk. Egy-két napig Dugovics Titusznak gondoltam magam. Ugyanakkor azt is megjósoltam a beszélgetés során, hogy a két Miklós maradni fog, mert lemondásukat nem fogadják el illetékesek.

A március 12-i ominózus választmányi ülésen egy elég kemény - az esetet megvilágító - két és fél oldalnyi szöveg felolvasásával lemondtam a titkári tisztről, de nem mondtam le a versről, a vers kívánságáról. /Az Írószövetség jegyzőkönyvében megvan ez a szöveg, de én is rendelkezem az eredeti példánnyal.

A választmány igazából nem szavazott. Nem tette fel kezét, csak tudomásul vette bejelentésemet. A szintén lemondott Hubay Miklós egyszerűen nem tette fel szavazásra a kérdést. Én pedig nem erőltettem. Látható volt, hogy a választmányi tagokat is erősen megviselte ez a több hónapos - csaknem félesztendő

Úgy; a félelem jeleit is láttam. Ezt a vitát is érdemes lesz egyszer elővenni. Természetesen jóslatom bevált: Hubay és Jovanovics maradtak posztjukon, ugymond kényszerből, de legitimitásuk a hátralevő egy esztendőben enyhén szólva kétséges volt a választmány szemében.

Meg kell még jegyezmem, hogy az ügy megoldására a Pártközpont a Minisztérium és az Írószövetség u.n. vegyesbizottságot hozott létre. Ebben pl. Knopp András, Tóth Dezső, Kardos György és Garai Gábor és mások tárgyalták ügyemet. Kardos György például az ügyet megoldandó - nyilván A.Gy. tanácsára -, a Magvetőnél ajánlott fel szerkesztői állást. De én ezt nem fogadtam el. Az elnökségi tagok némelyikének, így Hernádi Gyulának, Bertha Bulcsúnak és Garai Gábornak nagy-nagy megütközésére. Kardos dühös volt, de megértett. Haláláig még kétszer akart a Magvetőhöz vinni. De én nem fogadtam el ajánlatát. Az ő általa leállított kötetem csak 1987 végén jelenhetett meg, de akkor is a hirhedett vers nélkül. Tóth Dezső miniszterhelyettes 1985 tavaszán értesített lemondásom kegyes elfogadásáról. Munkakönyvem szerint 1985 júliusáig voltam a Szövetség titkára.

Tóth Dezső 1985 szeptemberében meghalt.

Dr. Hellebrunn László

BELÜGYMINISZTERIUM
ALLAMBIZTONSÁGI MINISZTERHELYETTESI
TITKARSÁG

Szigorúan titkos!
Különösen fontos!

45-78/10-207/1984.

Törés folyamatosan!
Helyettes titkár

Jóváhagyom:

J. Hellebrunn
Földesi Jenő/r. altábornagy/
miniszterhelyettes

Minősítés törölve!

BM-40-16-1-78/1-115/99
1998. 04. hó 20. nap

NAPI OPERATIV INFORMÁCIÓS JELENTÉS

207. szám

Budapest, 1984. október 22.

10./ Az "Új forrás" c. Komárom megyei folyóirat ez év októberi számában megjelent NAGY CASPÁR ismert költő "Öröknyár: elmultam 9 éves" című verse, mely egyértelműen NAGY IMRE-nek, az 1956-os ellenforradalom idején volt miniszterelnöknek állít emléket. A szerző a versben követeli, hogy a testet, mely "...Nincs sehol,

egyszer majd el kell temetNI,
és nekünk nem szabad feledNI
a gyilkosokat néven nevezNI."

Megjegyzés: a vers szavainak "ni" kezdete és végződése nagybetűvel van szedve.

Az információ ellenőrzött.

Intézkedés: jelentették a BM III/III Csoportfőnökségnek.

Komárom megye/

Komárom - 42 - 207/10 1984. október 22.

BELÜGYMINISZTERIUM
ÁLLAMBIZTONSÁGI MINISZTERHELYETTESI
TITKÁRSÁG

45/78/10/209/1984.

Szigorúan titkos!
Különösen fontos!

Dr. Hótfarasi László

Törítés folyamatban!
Herczeg Miklós

Jóváhagyom:

Földesi Jenő
Földesi Jenő r. altábornagy /
miniszterhelyettes

Minősítés törölve!

B.M. 40-16-11-78/1-115/89
sz. irat alapján
1993. 04. hó 28. nap
P.aj

NAPI OPERATÍV INFORMÁCIÓS JELENTÉS

209. szám

Budapest, 1984. október 24.

BELSŐ ELLENSSÉGES ELEMÉK TEVÉKENYSÉGE

5./ A Komárom megyei RPK áb szervének információja alapján 1. h. 22-én jelentettük, hogy az Új forrás c. Komárom megyei folyóirat októberi számában megjelent NAGY GÁSPAR verse, melyben emléket állít Nagy Imrének.

Az információ kiegészítéseként a szerv a következőket jelen

A vers megjelenésének híre értelmiségi körökben gyorsan elterjedt, s a folyóiratot - más megyékben is, így Bács-Kiskunban - hamar szétkapkodták. Marxista, elkötelezett értelmiségiek - egymás közötti beszélgetések során - felvetik a szerkesztő bizottság és a felügyeleti szervek felelősségének kérdését. B.L., SZCT-dijas író elkeveredetten beszélt arról, hogy "... az ellenzék jut mindenben előtérbe, ők vannak az Írószövetségben is pozícióban, például Nagy Gáspár, az Írószövetség tisztségviselője havi tízezert, állami kocsival folytatja "ellenzéki", ellenséges tevékenységét..."

Az áb szerv szóbeli tájékoztatást adott a megyei pártbizottság illetékes vezetőinek, akik elmondták, hogy párttagoktól ők is kaptak hasonló jelzéseket.

Megjegyzés: az áb szerv 1980. óta szóban és írásban folyamatosan tájékoztatta a megyei pártbizottságot az Új forrás befolyásolására irányuló "ellenzéki" törekvésekről és a SZER ilyen irányú propagandájáról.

/Komárom megye/

Komárom - 43 - 209/5

1984. október 24.

45/78/10/214/1984.

Minősítés törölve !

BM-40-16-M-78/1-480
..... íret alapján
1999. évi 29. hó nap

Dr. Balázs László

Törítés folyamatban
Hozzászólás

Jóváhagyom:

csilágyos
/ Főosztályvezető r. altábornagy /
miniszterhelyettes

NAPI OPERATIV INFORMÁCIÓS JELENTÉS

214. szám

Budapest, 1984. október 31.

3./ NAGY GÁSPÁR és kapcsolatai folyamatosan, élénk érdeklődés-
sel tárgyalják nevezettnek az Új Forrásban megjelent ver-
sét, illetve a várható következményeket. Nagy Gáspár maga
hívja fel a versre a figyelmet, ha az őt megkeresők közül
valaki nem ismeri. Egyidejűleg közli, hogy "pont 23-án"
kezdődött az "érdeklődés" hivatalos helyről. Megelégedés-
sel állapítja meg, hogy a folyóirat októberi száma már nem
kapható. Többeknek kijelentette, hogy nem fél a felelősségre-
vondástól, mert "bármivel hajlandó Nagy Imréről vitatkozni".
"Csak a főszerkesztőt félti" - mondja.

K.ZSOMBOR "F" dossziés személy arra biztatta Nagy Gáspárt,
hogy ne törődjen a fenyegetésekkel, "ez ugyanis blöff; a
költségnök legalább ezer embert védenek Magyarországon, és
most Nagy Gáspár is közéjük tartozik". Tanácsolja: "a dur-

va fenyegetésre a legjobb módszer a némaság - ezt csai-
nálja az a csodálatos villanyszerelő is, és elnyerte
a Nobel-díjat". Arra biztatja Nagy Gáspárt, hogy semmi-
féle magyarázatot ne adjon senkinek, mondja azt, hogy
"ő nem versértelmező, hanem versíró".

Az információ megbízható, ellenőrzött.

Intézkedés: folytatják a bizalmas nyomozást.

/III/III/

III/III - 206 - 214/3

1984. október 31.

Minősítés törölve!

611-40-16-11-18/1-480
sz. irati alapján
1991. 11. 29. hó nap

BEÜGYMINISZTERIUM
ÁLLAMBIZTONSÁGI MINISZTERHELYETTESI
T I F K A R S Á G

Szigoruan titkos!
Különbösen fontos!

45/78/10/230/1984.

Dr. Balázs Miklós

Jóváhagyom:

Törés folyamatban
Balázs Miklós

Filelelője
/ Földesi Jenő r. altábornagy /
miniszterhelyettes

MAPI OPERATÍV INFORMÁCIÓS JELENTÉS

230. szám

Budapest, 1984. november 23.

- 7./ N. GÁSPÁR költő baráti körben azt terjeszti, hogy az Uj Forrás-ban megjelent, Nagy Imréről szóló verse miatt több beszélgetést folytattak vele, amelyeket "csunya", "megalázó" jelzőkkel minősít. Felháborítósnak tartja, hogy erre ösztönzik, mondjon le az írószövetségben betöltött funkciójáról. Jelenlegi álláspontja szerint erre nem ajánlódó.

Az információ ellenőrzött.

Intézkedés: folytatják az ellenőrzést.

/III/III/

III/III - 222 - 230/7

1984 november 22

Minősítés törölve!

Dr. Hölöhrndi László

BN-40-16-11-78/1-115/99
sz. irat alapján
199.924..... hó 30. nap
.....
P.03

Tárgy: "Szerkesztő" fn. bizalmas
nyomozásban

F E L J E G Y Z É S

Törés folyamatban!
Herczer

Szeged, 1985. február 25.

1 "Szerkesztő" fn. bizalmas nyomozás céljainak elvégzését munkahelyén felkereste Kozma Huba, a kiskunmajsai művelődési ház igazgatója és beszélgetést folytatott vele.

Az Írószövetség körüli problémákról szólva elmondta, hogy Hubay Miklós és Jovanovic lemondott, Nagy Gáspár lemondása hamarosan megtörténik. Nagy Gáspár verse miatt a párt és az állam minden kapcsolatot megszakít az Írószövetséggel. "Szerkesztő" örülne, ha Hubay elmenne, "mert teljesen elköttyvettyelte azt a tőkét, amit az Írószövetség közgyűlésén nagy nehézségben sikerült kikovácsolniuk".

Nagy Gáspár ügyében összehívták a választmány párttagjait, és utasításba adták, hogy le kell váltani. A jelenlevők azonban ezt visszautasították, mire az illetékes kijelentette, hogy akkor a pártközpont elmegy a legvégsőhöz. "Szerkesztő" úgy véli, nagyobb botrányra nem kell számítani, mert közeledik a kongresszus. Ha viszont az úgy átnusodik a kongresszus után, akkor "letarolnak mindent", bár az őszi nemzetközi kulturális tanácskozás visszatartó erő lehet.

Intézkedés:

1. feljegyzés 1 példányát megküldjük a BK.III/III-5. Osztálynak.

Rajki András r. helyj.

Dr. Várhelyi Ferenc r. őrnagy.
osztályvezető

M: 2 pl.
B: 1 pl BK.
1 pl 31-Sz-9885.
Nybuz: 57/76-3M.

0-19783/4

Minősítés törölve!

BM-40-16-11-78/1-450
sz. írt alapján
199...1999...11...2.9 hó nap

Dr. Balczoni László

Törés folyamatban!
Herczeg Miklós

BELÜGYMINISZTERIUM
ÁLLAMBIZTONSÁGI MINISZTERHELYETTESI
TITKÁRSÁG

Szigorúan titkos!
különösen fontos!

45-78/10-54/1985.

Jóváhagyom:

Jelentem
Földesi József r. altábornagy/
miniszterhelyettes

NAPI OPERATÍV INFORMÁCIÓS JELENTÉS

54. szám

Budapest, 1985. március 18.

8./ Az Irószövetség választmányi ülése megtárgyalta NAGY GÁSPÁR ügyét. Nevezett lemondott szövetségbeli tisztségéről, annak ellenére, hogy néhányan szót emeltek érdekében. Legelőször "Csókás" lépett fel az ügyben. M.M. "F" dossziés személy azt a következtetést vonta le, hogy az egész Irószövetség "szét van morzsolódva".

Az információ forrása megbízható, ellenőrzött;
tartalma részben ellenőrzött.

Intézkedés: - az ellenőrzéseket folytatják;
- az információt pontosítják, kiegészítik.

/III/III/

III/III-49-54/2

1985. március 18.

45/78/10/57/1985.

Szigoruan titkos!
Különösen fontos!

A MINŐSÍTÉS MEGSZÜNT
az 1995. évi LXV. tv. 28. §-ára
figyelemmel:

Jóváhagyom: .

BH-1-a-1247/1997

Földesi Jenő
Földesi Jenő r. altábornagy /
miniszterhelyettes

HAPI OPERATIV INFORMÁCIÓS JELENTÉS

57. szám

Budapest, 1985. március 21.

EGYÉB ESEMÉNYEK, INFORMÁCIÓK

- 11./ Az írószövetség f. hó 12-i választmányi ülésén NAGY GÁSPÁR, aki lemondott titkári tisztségéről, kijelentette, hogy versének közzétételével "egy teljesebb történelmi igazság fel-derítéséhez" kívánt hozzájárulni. A téma nagy vitát váltott ki. A hozzászólók túlnyomó többsége a vers mondanivalóját nem ítélte el, megjelenését pusztán "időszertűlennek" minősítették, illetve elismerték, hogy közzététele nem fésze össze Nagy Gáspár közéleti funkciójával.

Elesen bírálták - egyesek támadták - az írószövetség elnökét. Lényegében azt kifogásolták, hogy az elnök "nem vádi meg" az íróársadalmat és az egyes írókat a "politikától", amely "szándékosan ellenzékbe szorítja az irodalmat". Az elnök és a főtábornok lemondására végül nem került sor, az valószínűleg a következő közgyűlésen kerül napirendre./

A hangulatot befolyásolta, hogy a "nagy öregek" az általánosan elismert tekintélyű írók - ismét távol maradtak. A "politika" mellett felszólaló, mindössze két személy mondanivalója - a hírforrás véleménye szerint is - túl durva, illetve apolitikus volt.

Az információ megbízható, ellenőrzött.

Intézkedés: az ellenőrzéseket folytatják.

/III/III/

III/III - 52 - 57/II

1985. március 21.

BELÜGYMINISZTERIUM
ÁLLAMBIZTONSÁGI MINISZTERHELYETTESI
TITKÁRSÁG

45/78/10/58/1985..

Dr. Balczoni László

Szigorúan titkos!
Különösen fontos!

Törés folyamatban
Herceg Miklós

Minősítés törölve!

BM-40-16-11-18/1-115/99
199. 09. hó 30. nap
Kalfel

Jóváhagyom:

Jelentem
Földesi Jenő r. altábornagy /
miniszterhelyettes

NAPI OPERATÍV INFORMÁCIÓS JELENTÉS

58. szám

Budapest, 1985. március 22.

- 7./ Dr. G. ANDRÁS "P" dossziés személy, a tisztántúli írócsoport titkárára 1985. március 22-ére meghívta H. GASPAR-t az Alföld című folyóirat szerkesztőségébe egy szűkebb körű összejövetelre, hogy ott olvassa fel az írószövetség választmányi ülésén elmondott beszédét. G. András és elvararátai ugyanis nem értnek egyet az H. Gáspár elleni intézkedéssel, s a meghívottat úgy akarják méltatni, mint aki "példamutatón küzdött a hatalom ellen, aki elveit egy pillanatra sem adta fel, pedig budapesti elvararátai sem álltak ki megfelelően mellette".

A rendezvényre "differenciáltan" hívnák meg az írócsoport tagjait és néhány velük szimpatizáns fiatalt.

Az információ megbízható, ellenőrzött.

Intézkedés: - Jelentették a BM III/III Csoportfőnökségnek;

- a rendezvény operatív biztosítását megszervezik;

- tájékoztatják az MSZMP Hajdu-Bihar megyei Bizottságának I. titkárát.

/Hajdu-Bihar megye/

Hajdu - 7 - 58/7

1985. március 22